

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 119/07-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. septembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Lajosa Mészárosa o sťažnosti spoločnosti J., s. r. o., Z., zastúpenej advokátom JUDr. B. N., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžf 15/2007 z 25. apríla 2007 takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 25. apríla 2007 sp. zn. 5 Sžf 15/2007 p o r u š i l základné právo spoločnosti J., s. r. o., na súdnu ochranu, zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. apríla 2007 sp. zn. 5 Sžf 15/2007 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania spoločnosti J., s. r. o., v sume 7 492 Sk (slovom sedemtisíc štyristodevät'desiatdva

slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. B. N., a to do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. júna 2007 doručená sťažnosť spoločnosti J., s. r. o., (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Sžf 15/2007 z 25. apríla 2007.

2. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že 23. januára 2007 podala odvolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 2. novembra 2006, č. k. 1 S 127/2005-30, ktoré jej bolo doručené 9. januára 2007 a ktoré najvyšší súd odmietol pre oneskorenosť, keď vychádzal z nesprávneho názoru, že boli splnené predpoklady ustanovenia § 47 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) pre náhradné doručenie, takže následné fyzické doručenie uznesenia neovplyvnilo začiatok plynutia odvolacej lehoty od 1. januára 2007.

3. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„Základné ľudské právo spoločnosti J., s. r. o., so sídlom vo Z, zapísanej v obchodnom registri Okresného súdu v Banskej Bystrici, oddiel Sro, vložka č. 9097/S na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 2 Ústavy SR uznesením Najvyššieho súdu SR pod č. k. 5 Sžf 15/2007 dňa 25. apríla 2007 porušené bolo.

Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu SR č. k. 5 Sžf 15/2007 zo dňa 25. apríla 2007.

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania 249.491,- Sk podľa § 10 Vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej

pomoci za jeden úkon á 104.650,- Sk (prevzatie a príprava, spísanie sťažnosti) spolu 209 300,- Sk, 2x režijný paušál á 178,- Sk spolu 356,- Sk, 19 % DPH 39.835,- Sk a zaplatiť ich advokátovi do 3 dní od doručenia rozhodnutia. “

II.

4. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky na neverejnom zasadnutí senátu 28. júna 2007 podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a podľa ods. 3 ju prijal na ďalšie konanie.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k predmetu sťažnosti, v ktorých zotrvávali na svojich názoroch, dospel k záveru, že má dostatok podkladov pre meritórne rozhodnutie.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah (...). Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustaveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon (čl. 46 ods. 4 ústavy).

8. Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustavenia vykonávajú.

9. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

10. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

11. Všeobecný súd musí teda vykladať a používať ustanovenia OSP v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP).

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne, ale v záujme zaistenia najmä právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napr. spôsobilosť byť účastníkom konania, povinnosť právneho zastúpenia v niektorých prípadoch, zákonom stanovené náležitosti návrhu na začatie konania, zákonné lehoty a pod. Vzhľadom na význam práva na súdnu

ochranu v právnom štáte však pre záver o nesplnení podmienok konania nepostačuje iba pochybnosť o ich splnení, ale nesplnenie podmienok konania musí byť preukázané mimo rozumných pochybností.

13. Pokiaľ teda všeobecný súd nemá záver o nedodržaní zákonom ustanovenej procesnej lehoty na podanie opravného prostriedku preukázaný mimo rozumných pochybností, musí vychádzať z predpokladu, že opravný prostriedok v zákonnej lehote podaný bol.

III.

14. Z uznesenia najvyššieho súdu z 25. apríla 2007 sp. zn. 5 Sžf 15/2007 vyplýva, že tento súd odmietol odvolanie sťažovateľky dôvodiac tým, že bolo podané po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty. Konštatoval, že napadnuté uznesenie bolo sťažovateľke doručované v dňoch 27. a 28. decembra 2006; po opakovanom neúspešnom pokuse o doručenie bola zásielka s napadnutým uznesením uložená na pošte 28. decembra 2006. Sťažovateľka si zásielku nevyzdvihla v lehote troch dní, a preto sa s poukazom na ustanovenie § 47 ods. 2 tretej vety OSP posledný deň tejto lehoty, t. j. deň 31. december 2006, považoval za deň doručenia napadnutého uznesenia. Pätnásťdňová lehota na podanie odvolania začala plynúť dňom 1. januára 2007 a jej koniec pripadol na deň 15. január 2007. Ak sťažovateľka podala odvolanie na pošte 23. januára 2007, urobila tak po uplynutí zákonnej pätnásťdňovej lehoty.

15. Sťažovateľka predložila ústavnému súdu úradne overený list – oznámenie z 18. decembra 2006, ktorým poštovému úradu oznámila, že jej právny zástupca sa v dňoch 21. decembra 2006 až 7. januára 2007 nebude zdržiavať vo svojej advokátskej kancelárii; toto oznámenie príslušný poštový úrad prevzal 18. decembra 2006.

16. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že popísanou interpretáciou § 47 ods. 2 OSP najvyššieho súdu došlo k zásahom do ústavou zaručených práv sťažovateľky.

17. Podľa ustanovenia § 47 ods. 2 OSP ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel.

18. V prípade náhradného doručovania je uvedeným ustanovením konštruovaná právna fikcia, že účinky doručenia písomností nastanú ex lege po uplynutí stanovenej doby aj voči tomu, kto písomnosť fakticky neprevzal. Právna fikcia je právno-technický postup, pomocou ktorého sa považuje za existujúcu situácia, ktorá je zjavne v rozpore s realitou a ktorá dovoľuje, aby z nej boli vyvodené odlišné právne dôsledky než tie, ktoré by plynuli iba konštatovania faktu. Účelom fikcie v práve je posilniť právnu istotu. Právna fikcia, ako nástroj odmietnutia reality právom, je nástrojom výnimočným, striktne určeným pre naplnenie tohto jedného z hlavných ústavných postulátov právneho poriadku v podmienkach právneho štátu. Aby mohla právna fikcia svoj účel naplniť (dosiahnutie právnej istoty), musí rešpektovať všetky náležitosti, ktoré s ňou zákon spája. Ak nie sú všetky právne náležitosti splnené, súd nie je oprávnený naplnenie fikcie konštatovať (pozri čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého možno štátnu moc uplatňovať len v prípadoch a stanovených medziach spôsobom, ktorý ustanoví zákon).

19. V danom prípade najvyšší súd konštatoval, že ak bola doručenka vrátená súdu s údajmi preukazujúcimi, že súdna zásielka bola prevzatá advokátom sťažovateľky 9. januára 2007 s vedomím, že na tej istej doručenke boli vyznačené aj dátumy neúspešného pokusu o doručenie v dňoch 27. a 28. decembra 2006, ako aj údaj informujúci o následnom uložení zásielky na pošte, mal dostatočne preukázané, že sa konštruovala právna fikcia o doručení písomnosti (uznesenie krajského súdu) dňa 31. decembra 2006, bez ohľadu na jej skutočné prevzatie dňa 9. januára 2007, a pokiaľ sťažovateľ podal odvolanie až 23. januára 2007, urobil tak po uplynutí zákonnej 15-dňovej odvolacej lehoty.

20. S týmto názorom však nemožno súhlasiť, a to preto, že ak poštový doručovateľ písomnosť doručovanú do vlastných rúk, hoci aj po druhom bezúspešnom pokuse, uložil na pošte, hoci sa mal znovu pokúsiť ju doručiť, najmä keď vedel, že adresát sa v mieste doručovania nezdržiaval, neuplatní sa ustanovenie poslednej vety § 47 ods. 2 OSP o tom, že sa písomnosť pokladá za doručeníu tretí deň po jej uložení. V takomto prípade totiž začne adresátovi plynúť odvolacia lehota až odo dňa, keď si písomnosť na pošte skutočne prevzal (9. januára 2007), aj keď sa tak stalo až po uplynutí troch dní od jej uloženia, (porov. rozh. NS SR sp. zn. 2 Cdo 237/2004, uverejnené v časopise Zo súdnej praxe č. 2/2007).

21. Základným predpokladom náhradného doručenia podľa § 47 ods. 2 OSP je skutočnosť, že adresát nebol zastihnutý na adrese doručenia, hoci sa na tejto adrese v čase doručenia, ale aj počas plynutia úložnej doby, zdržiaval (porov. rozsudok NS SR sp. zn. 5 Cdo 94/2000, uverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 1/2001).

22. Tento predpoklad nie je daný nielen pri dlhodobej neprítomnosti adresáta na tomto mieste, ale aj pri krátkodobom (prechodnom) pobyte v čase doručenia mimo adresy doručenia, napr. z dôvodu liečenia, dovolenky a pod.

23. Ak je adresátom dostatočne preukázané, že záver o tomto predpoklade náhradného doručenia bol nesprávny, ide o doručenie neúčinné.

24. Len riadne a zákonným predpisom vyhovujúce doručenie rozhodnutia má ten dôsledok, že odvolacia lehota začína plynúť osobe, ktorej je doručené (porov. rozh. 19/1968 Zbierka súdnych rozhodnutí a oznámení).

25. Výklad ustanovenia § 47 ods. 2 OSP urobený najvyšším súdom bol tak interpretáciou, ktorá zjavne vybočila z ústavných medzí, lebo porušila princíp zákazu denegatio iustitiae a zasiahla tak do práva sťažovateľky na zákonný proces, chráneného čl. 46 ods. 1 ústavy.

26. Vzhľadom na uvedené okolnosti ústavný súd vyhovel sťažnosti, podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

27. Trovy konania, ktoré vzniknú účastníkovi, môže ústavný súd „v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy“ (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

28. Vzhľadom na povahu súdnej veci a na výsledky konania ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania v sume 7 492 Sk spočívajúce v odmene za jej zastupovanie advokátom (2 úkony po 2 970 Sk podľa § 11 ods. 2, prvá časť vety vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, lebo išlo len o procesný nárok, t. j. 6 296 Sk, plus 2 x 178 Sk režijný paušál podľa § 16 ods. 3 cit. vyhlášky, plus 19 % DPH, ktorej je právny zástupca platiteľom). Trovy konania je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP), v lehote do 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2007